

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

IV. ÅRG.

STOCKHOLM, 15 JUNI 1915.

Nr 12.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.
Prenumeration genom posten:
Pris för 1915 1 krona. Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr. 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

När få Sveriges kvinnor rösträtt?

Det är den fråga de svenska förenin-garna för kvinnans politiska rösträtt i dessa dagar ställa till Sveriges män, enkannerligen till medlemmarna av den svenska riksdagen, och den frågan kommer att upprepas till dess att svaret blir: *i dag*.

Nu äro vi helt omslutna av länder, där kvinnorna äro verkliga medborgare, och det kan ej förtänkas oss, om vi måste fråga: äro då Sveriges kvinnor så underlägsna de övriga nordiska ländernas, eller är det Sveriges män, som stå så långt tillbaka i rättrådighet?

I dessa tider, då man ser allt från en ny synvinkel, då man ständigt sysselsätter sig med tanken på vad som åstadkommit världsbranden, på möjligheten att släcka den och hindra uppkomsten av nya krig, vill man gärna se förklaringen i de riktningar inom det moraliska och politiska livet, som nu härska i världen. Det finns ännu människor, som anse att vi leva i stora tider, stora inte bara i ohygglighet, utan även i god mening, därför att de befordera fosterlandskärlek, nationell enighet och uppostring. Men den som känner och talar så, har aldrig vetat vad verklig fosterlandskärlek vill säga. För honom är fosterlandet en fästning, som måste förses med så starka vapen som möjligt för att kunna stå emot fienden. Men människorna, som bygga och bo därinom, intressera honom föga, annat än när han räknar dem i arméer. Den enda uppostringe gärning han känner är offren för krigskassan. Han förstår inte, att man i djupaste fred kan göra de mest lysande offer för fosterlandet genom att avstå något av den egna maktställningen, genom att göra hela folket solidariskt och medansvarigt i arbetet för landets väl. Ingen kan väl på allvar bestrida, att den största fosterlandskärleken är den, som under livets vardagar sätter det egna intresset, perso-

Vi Mænd haaber at Kvindernes politiske Valgret skal faa en heldbringende Virkning for Statsstyrelsen. Det er min Tro, at Kvinderne vil elske Freden, og at de vil fremme den sociale Lovgivning. I det Haab, at denne Tro maa blive til Virkelighed, byder jeg Kvinderne Velkommen som danske Medborgere.

Konseljpresident Zahle

till kvinnodeputationen i danska riksdagen den 5 juni 1915.

nens, klassens och partiets efter fosterlandets och strävar att genom rättvisa åt alla samla och ena folket. Den fosterlandskärleken behöver inte uppeldas genom hets mot grannar och den väcker heller ingen misstro hos dem. Tvärtom, en seger för större rättvisa i ett land är till nytta även för andra länder. Arbetet för rättvisa binder samman, där chauvinismen sönder. Att det är den senare, som nu firar sina segrar i vårt arma Europa, är oundersägligt.

Om man lagt ner lika stor möda på att göra rätt inom det egna landet som på att väcka hat och misstro mot andra nationer, så hade kriget aldrig blivit verklighet. Hur mycket av allvarlig äkta känsla för fosterlandet det än kan rymmas inom denna kapprustningarnas dreadnoughtspolitik, så är det dock den, som bär ansvaret för kriget.

Och när vi tänka på vårt eget land, så måste vi säga, att även vi smittats av den härskande tankeriktningen; vi ha fått för mycket av maktläran och för litet av rättfärdigheten, och därmed har som naturlig konsekvens följt en reaktion i kvinnofrågan. I Sverige söker man nu på alla områden driva kvinnorna tillbaka — de passa inte in i det "moderna" maktsystem, som här predikas med pukor och trumpet. Med dess större beundran vända vi oss därför i dessa dagar till Danmark, som stått emot maktberusningen. Mitt under det att kanonerna dån vid dess gränser, har detta lilla land, vars stämman ingenting betyder i den europeiska konserten, givit ett exempel, som skall överleva den ragnarök kriget åstadkommit. Danmark har visat, att det tror på alla sina medborgares fosterlandskärlek och därför vågat att mitt under krigsfaran ge dem full medborgarrätt. Det är till denna den ädlaste fosterlandskärlekens seger, till den vunna nationella enigheten, som vi nu lyckönska Danmarks folk, dess män såväl som dess kvinnor.

Vid fredsslutet och kvinnornas plats där.

Av *Millicent Garrett Fawcett, L.L.D.*

För etthundratjugu år sedan offentliggjorde en av Tysklands största filosofer, Immanuel Kant, en uppsats om "Ständig fred". Många stora män från många nationer ha arbetat på att föra fram samma tanke: hur krig skall kunna förebyggas, hur grundvalen till en varaktig fred skall kunna läggas. Bland dem må nämnas Dante, Erasmus Grotius, sir Thomas More, Bentham, Rousseau och William Penn. Ingen nation och ingen tid kan sålunda tillskriva sig äran att ha kommit fram med denna tanke. Den är i sann mening internationell.

En metod, som så gott som alla de stora män jag nämnt ha rekommenderat, är bildandet av ett statsförbund (ett europeiskt förbund), vars olika stater förpliktigade sig till gemensam aktion gentemot någondera av dem, som bröte freden. Kants uppsats gav uttryck åt denna tanke, men innehöll därjämte en annan, som gav hans förslag större aktualitet än något av de föregående. Han påvisade, att frihet och självstyrelse — demokrati således — i hög grad skulle stärka fredens grundvalar. Det är den oinskränkta konungamakten, en autokratisk statsstyrelse, som leder till krig, ofta för att bevara sin egen makt och sina egna företrädesrättigheter eller för att använda uppmärksamheten från besvärliga inre angelägenheter. Fria nationer gripa icke till krig annat än för frihet och till självförvar. Därför är den första bestämda punkten i Kants uppsats om "Ständig fred", att varje stats författning skall vara grundad på frihet och självstyrelse. Han stödde sig på det antagandet, att det är dynastierna och icke folken, som föra anfallskrig. Kant har påpekat, att en eväldshärskare kan göra en krigsförklaring med lika stor lätthet, som han kan ställa till ett jaktparti. Om hans militära förberedelser äro goda, eller han tror dem vara goda, anser han sig helt naturligt kunna vinna mycket och förlora litet genom ett krig. Han löper ingen allvarlig fara för sitt liv eller sin egendom; han spelar helt enkelt det förnämliga spel, som inom hans

egen krets anses vara det enda slag av sport, som är konungar och kejsare värdigt. Folket däremot är utsatt för svåra lidanden, oerhörda fador och förluster, de som vinna såväl som de som förlora. Därför, så resonerade Kant, "lägg politisk makt i folkets händer, och risken för krig minskas ofantligt".

Sedan Kants uppsats skrevs, har en erfarenhet av nära ett och ett kvarts sekel bekräftat riktigheten av hans principer. Under dessa 120 år har demokratins tillväxt varit oerhörd, och demokratiskt stydda länder hava icke börjat anfallskrig. De ha deltagit i frihets- och försvarskrig, men de ha icke försyndat sig genom lätt sinnigt anfall på oskyldiga grannar för att vinna ökat landområde eller för att vända allmänhetens uppmärksamhet bort från besvärliga inre förhållanden.

Min förhoppning är, att makternas nästa stora kongress åter skall godtaga den Kantska principen, att demokratin är det bästa skyddet mot krig, men ge den en ny tillämpning och en vidare tolkning, än vad som avsågs år 1795 eller 1815. Demokrati innebär nu mera, än vad det gjorde då. "Folket" betyder nu män och kvinnor inom varje nation. Detta är vad som nu håller på att bli verklighet i alla världsdelar. Att utsträcka självstyrelse och politisk makt till kvinnorna skulle ofantligt stärka de krafter, som bidraga till att skapa fred.

De oerhörda krigskostnaderna i dyrbara människoliv framträda klarare för kvinnorna i deras egenskap av släktets mödrar än för männen; ja, det är i själva verket först med kvinnorens gryning, som några allvarliga ansträngningar gjorts av världens härskare att på något sätt hejda det avskyvärda ödslande med liv, som kriget innebär. Före Florence Nightingales tid kastades helt enkelt hundratusentals liv bort av brist på anständig vård.

Jag påstår icke, att kvinnor skulle vara immuna mot krigsfebern, men vad jag påstår är, att de sannolikt, mer än män, innan krigsfebern brutit ut, skulle vara benägna att skapa förutsättningar för att krig skola kunna förebyggas, att stärka sådana förbindelser mellan staterna, som leda till ömsesidigt samförstånd och god vilja snarare än sådana, som äro grundade på ömsesidigt hat och konkurrensavund. Det är denna synpunkt, som vi måste försöka att med all den styrka vi äga framhålla för de statsmän, vilka komma att mötas vid den kongress, som måste sammankallas, när kriget är slut. De skola mötas, det hoppas vi, i den bestämda avsikten och strävan att söka åstadkomma ett sådant sakernas tillstånd, att anfallskrig omöjliggöres.

"Det är icke gott för mannen att vara allena." Har verkligen mannen ensam lyckats så förträffligt styra världen, att han har råd att förakta den hjälp, som kan bjudas honom av kvinnan? Frankrikes, Belgiens, Polens, Ostpreussens hemsökta fält må svara, och

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor.

Annonspris 10 öre efter texten, 12 öre å textside pr mm.-höjd, spaltbredd 65 mm. Marginalannons samt annons å bestämd plats 20 öre pr mm. Årsannonser 20 % rabatt, halvårs 10 % rabatt, kvartals 5 % rabatt. För annons till införing 1 eller 2 gånger torde likvid medfölja. Annons bör vara insänd senast 5 dagar före tidningens utgivningsdatum till Rösträtt för Kvinnors expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm. För annonsavdelningen: Rikstel. Norr 600, Allm. tel. 147 29, mellan 9 f. m. och 7 e. m.

Hur länge skola vi tåla det?

Det hör tyvärr icke till sällsyntheten, att kvinnorna ha att kämpa mot orättvisor och fördomar, men jämföra vi oss med forna tiders kvinnor, med våra far- och mormödrar, som förgäves sträckt sig efter den bildning och de utvecklingsmöjligheter, som vore mannen ensamt förbehållna, ha vi dock ansett oss ojämförligt mycket bättre lottade, tills vi plötsligt ställas inför en tilldragelse, inför vilken vi tveksamma och förvånade måste fråga oss om vi verkligen leva i en tid av frihet och upplysning, som tillgodogör sig individens möjligheter, eller om inte tidens hjul rullat hundra år tillbaka. Atminstone kände nog flertalet kvinnor något liknande, en berättigad harm, indignation, inte bara över en kompetent och duglig individs åsidosättande, utan över de synpunkter av bornerad och orättfärdig åskådning, som tagit sig uttryck i fröken Maria Aspman förbigående vid tillsättandet av den överlärarebefattning i Klara folkskola, till vilken hon, såväl av allmänhet som av pedagogiskt initierade personer, ansågs självskriven.

Vi ha fått erfara trycket av de fördomar, som utestängt kvinnorna från en mängd ämbeten, yrken och ansvarsposter, men hur skall man känna det, när förlåten äntligen remnat och vägarna öppnats, när man med glädje sett männen hjälpa till att undanröja missförhållandena, men denna gåva i praktiken ofta visat sig liktydig med att ge med den ena handen och taga igen med den andra. Det är inte bara harmen över att en person med fröken Aspman kompetens och meriter blivit förbigången, som borde väcka kvinnorna, utan det är grundsynen, känslan av det outhärdliga att arbeta i ett samhälle, där rätten har så litet att betyda och så lätt kan vrängas, när privata åskådningar, känslor och förhållanden komma med i spelet.

Det är inte vår mening att här ingå på någon detaljerad skildring av fröken Aspman personlighet och det livsverk hon lagt ned i Klara folkskola, som hon under 28½ års tjänstgöring tillhört, de äro av alla kända och uppskattade och ha förut framhållits i Rösträtt för Kvinnors spalter, men det torde inte vara ur vägen att skärskåda vad som kunnat vara bestämmande för skolrådets och folkskoledirektionens beslut.

Redan för en del år sedan sökte några kvinnor platsen som överlärare, men folkskoledirektionen kunde inte godkänna deras ansökan, emedan pensions- och lönerglementet lade hinder i vägen för kvinna att bli överlärare. Detta hinder upphävdes på folkskoledirektionens tillstyrkan av stadsfullmäktige 1912, varför man kan säga, att det numera förefinnes en moralisk skyldighet att inte göra skillnad på kön. I folkskoledirektionen sutto vid det tillfället män sådana som Samuel Fries, Fridtjuf Berg och Knut Kjellberg, och direktionen föreslog även att överlärarearvodet skulle bli för män och kvinnor lika, vilket ock godtogs av stadsfullmäktige.

Men när nu ett tillfälle gavs att tillsätta en kvinnlig överlärare, mera meriterad än sina manliga medsökande, har direktionen genom att tillsätta en mindre meriterad visat prov på så föga objektivitet och omdömesgillhet, att man kan fråga sig, hur det står till med deras omsorg om den lärarkår, som till ½ består av kvinnor, och om de lärjungar, där ungefär halva antalet är flickor.

Vilka metoder tillämpas inom en direktion, där man inte går efter meritlista och kvalifikation, utan efter vad? De grundprinciper och logiska slutledningar, som borde ligga till grund vid varje plats tillsättande och som bruka finna sin stränga tillämpning, ha här nyckfullt brutits. Det är inte menin-

Drömlandet.

För Rösträtt för Kvinnor.

Av Hjalmar Wallander.

*Som när min mor förtalde mig en saga
om äventyr en gång för längesedan,
och det var mörkt i rummet, brasan brann,
jag såg först sagans bild i töcken draga,
en drömsyn lik, förbi mitt öga, medan
på ögonblickets vingar tiden svann.
Men så kom plötsligt kraft i linjer svaga,
och sagan stod där, levande och sann,
och innan brasan brunnit ut, den hann
båd' mänsklig form och mänsklig skönhet taga.*

*Så är det ock med Sverige — sagans land!
Dess mörka skogar voro sagans gårdar,
dess jättetallar, näs och blåa berg
förgångna sagotiders minnesvårdar
av urtids seder och av urtids färg.
Djupt ur dess gömslen hörde jag en gång
som barn med hemlig bävan vitrans sång.
Där levde sagoting och troll och råt,
och bodde dolda krafter djupt i myr
och där låg farlig gast på lömskt försåt
— där levde också bragders äventyr
med purpurträdars glans i sagoväven.
Och vid var insjöstrand, då månen slog
sin silverlöja omkring land och skog
jag hörde sjöfrun röra sig i säven
och såg hur mörkt och hemligfullt hon log....*

*Sen dess ha åren gått; min barndom svann,
min ungdoms drömtid med, och jag blev man
och fördes bort av livets hårda vindar.
Min dröm är slut och själv jag är en ann'.
Nu lyser allting i en annan färg:
mitt land är starkt, med malm i sina berg.
I blekta trasor är min sagoväv,
glömd sjöfruns spökgestalt i strandens säv.
Där ligger landet med sin djupa skog,
sin teg, som svartnat efter plöjarns plog,
ett mödans land, där också livet går
med frukt och frö i nutidsröjda snår,
sen berget öppnade sin sagovärld
och göt sin hårda malm i smältans härd.*

*Ja, så ha sagans dunkla bilder bytt
med verkligheten hamn, allt dunkelt flytt.
Blott jorden, hemmets jord har än mig fången
och viskar sagor om en tid förgången,
från Sverige, sagans urhem stolt och fritt.
Då lyssnar jag, med hjärtat fullt, till sången
ur sagans skog som till min moders röst
och känner, lisad, barn på nytt, hur mången
förtvivlans tanke lyftes från mitt bröst.*

gen att underkänna hr Ehlin, den nu tillsatte överlärarens skicklighet och kompetens, saken är endast, att fröken Aspman visat sig ännu mera kompetent, vilket också av förste folkskoledirektionen, professor Frans von Schéele, framhållits i hans till Stockholms folkskoledirektion avlätna skrivelse, där det bland annat heter: "men jämför jag honom med den av de sökande, som av en reservant i skolrådet förordats i första rummet, nämligen lärarinnan vid Klara folkskola Maria Aspman, så synas mig hennes förtjänster och skicklighet för denna överlärarebefattning ännu större än hr Ehlin."

Professor Schéele framhåller vidare, liksom reservanten, d:r Karolina Widerström, att skolrådets majoritet synes ha underlåtit att uppföra fröken Aspman på förslaget av det principella skälet, att en kvinna ej vore lämplig till befattningen som överlärare.

D:r Karolina Widerström och fru Emilia Broomé ha i en reservation gjort en jämförelse mellan fröken Aspman och hr Ehlin meriter och kommit till följande resultat: vad angår lärarerfarenhet, så har fröken Aspman tjänstgjort i folkskola 8 år längre än hr Ehlin. Dessutom är fröken Aspman lärarerfarenhet mångsidigare. Hon har undervisat i flera privata skolor samt vid Högre lärarinneseminariums utbildningsanstalt för lärarinnor i huslig ekonomi, medan hr Ehlin, utom folkskolan, endast undervisat i Stockholms Borgarskola. I fråga om utbildning, undervisningsskicklighet och kunskaper stå båda ungefär lika. Båda ha även utgivit läroböcker och utarbetat undervisningsmateriel. Fröken Aspman har ordnat och lett fortbildningskurser, ett viktigt företräde. Hr Ehlin har framför fröken Aspman den meriten, att han avlagt musikärare-, kyrkosångare- och organistexamen. Fröken Aspman har vid flerfaldiga tillfällen dokumenterat sig såsom dugande organisator och ledare. Vidare blev hon år 1908 av K. M:t kallad till ledamot i direktionen för stiftelsen Sunnerdahls hemskolor på landet och har även erhållit åtskilliga förtroendeuppdrag för folkskoledirektionens räkning. "Allt detta och dessutom åtskilligt annat, som skulle kunna framdragas, vittnar om en hanbrytande och ordnande, trots sin mångfald enhetlig, pedagogisk och socialpedagogisk verksamhet, som ådagalägger en eminent organisatorisk begåvning. Något motsvarande har icke vare sig uti handlingarna eller under debatten framlagts om hr Ehlin", yttra reservanterna.

I trots av vad som av meritlistan framgått, i trots av vitsord från tre av våra mest framstående pedagoger, av vilka den ene är förste folkskoledirektionen, och i trots av den skrivelse med bön om att erhålla fröken Aspman till överlärare som till folkskoledirektionen avgivits av 16 kvinnliga medlemmar av Klara folkskolas lärarekår, har dock folkskoledirektionen fastställt skolrådets förslag och utnämnt hr Ehlin med förbigående av fröken Aspman.

Reflexionerna göra sig själva.

Vad är meningen med att förklara en befattning ledig till ansökan även för kvinnor, men vid samma befattning tillsättande helt godtyckligt frångå de principer, som borde vara bestämmande, och i stället giva en mindre meriterad person företräde på grund av hans kön. Här föreligger en så allvarlig kränkning av rättsbegreppen, en så snedvriden syn på tingen, att allmänheten, och vi kvinnor i synnerhet, på det kraftigaste borde reagera däremot och inte längre foga oss i den ordning, som endast därför att det gäller en kvinna, genast är beredd att göra undantag och eftergifter från det, som annars brukar gälla som norm.

De danska kvinnornas dag.

Festligheter i Danmark och även i Stockholm.

Med kvinnotåget i Köpenhamn.

Den 5 juni fick Danmark en ny grundlag, som i begreppet det danska folket innesluter såväl formellt som reellt både kvinnor och män. Kvinnorna hade beslutat att fira dagen med ett kvinnotåg till båda statsmakterna, först till kungen omedelbart efter att han genom sin underskrift givit lagen bindande kraft, därefter till riksdagen i det ögonblick, då regeringen till dess talmän överlämnat det autentiska grundlagsexemplaret.

Tåget samlades under gröna träd ute vid Langelinje; försommarens ljusa grönska omgav det, och något av vårens hopp och tillförsikt präglade de lugna, medelålders ansikten hos de gamla kvinnosaks- och rösträttsförkämpar, som bildade dess början. Allra främst gingo dock unga, vitklädda marskalkar med breda röda band över bröstet och med danska flaggor, fana och emblem, bland vilka Dansk Kvindesamfundets baner med kvinnan, som lyfter guldhornen ur mulden, mest drog blickarna åt sig. Omedelbart efter fanorna kom den delegation på 25 kvinnor, som skulle uppvakta konungen och riksdagen, och där alla de kvinnor funnos, vilka burit kampens börda, icke endast under det sista tiotalet år, utan från den dag för 45 år sedan, då det organiserade kvinnosaksarbetet började i Danmark. Där voro de båda rösträttsorganisationernas ordförande, fröken Eline Hansen och fru Elna Munch, jämte deras verksamaste krafter; likaledes Dansk Kvindesamfundets ordf. fru Astrid Stampe-Feddersen och veteranen och stiftaren av den organiserade kvinnorörelsen, fru Matilde Bajer, ordf. för Köpenhamnskretsen av Landsförbundet för Kvinders Valgret, fröken Meta Hansen, och av Dansk Kvindesamfund, fru Estrid Hein; gamla fru Johanne Münthers ännu resliga figur syntes bland de andra. Som delegationens ordförande fungerade fröken Henni Forchhammer, ordf. för Danska kvinnornas nationalförbund, vilket tagit initiativet till kvinnotåget.

Tåget själv räknade minst 20,000 deltagare, sannolikt mera. Inmarschen genom portarna till Amalienborg tog gott och väl 1/2 timma. Där visste man, att samtidigt med att kvinnotåget ordnade sig på platsen, höll konungen utomordentligt statsråd i en av byggnaderna för undertecknande av den nya grundlagen; då det gjorts, åkte han tvärsöver till sin bostad, där han tillsammans med drottningen och ett par små prinsar mottog delegationen. Fröken Forchhammer uppläste och överlämnade följande av namn undertecknade adress:

Paa denne for os saa betydningsfulde Dag, da danske Kvinders politiske Valgret er en fuldbyrdet Kendsgerning, har vi som Talsmænd for Tusinder af Kvinder ønsket at udtale for Danmarks Regering og Rigsdag vor Glæde over den fulde, politiske Borgerret, som den nye Grundlov giver Kvinderne.

Vi værdsætter i fuldeste Maal denne Valgret, som aabner os Mulighed for Indfyldelse paa Landets Love, de Love, der gælder for Kvinder saavel for Mænd.

Det har været os en stor Tilfredsstillelse at se alle Partier staa enige i denne Sag, og det er vor Forventning, at det Lovgivningsarbejde, som Mænd og Kvinder nu sammen skal tage op, vil blive övet med fuld Hensynstagen saavel til kvindelige som til mandlige Synsmaader og Interesser.

Vi er os bevidst, at der følger Ansvar og Pligter med de nye Rettigheder, og vi udtaler som vort Haab og vort alvorlige Önske, at Kvindernes Deltagelse i det politiske Liv maa blive til Lykke for Land og Folk.

Sedan kungen i ett kort tal förklarade, att det var med full förtröstan han

välkomnade de danska kvinnorna som fullmyndiga medborgare, lät han delegationens samtliga medlemmar presenteras för sig och drottningen, varefter båda stego ut på en balkong och hälsade tåget, som under sjungande av fosterländska sånger tåligt avbidat delegationens återkomst.

Från Amalienborg gick tåget till riksdagsbyggnaden, där båda tingen samlats i Folketingssalen. Delegationen placerades här till en början på stolar i salens bakgrund; folketingets talman, Pedersen-Nyskov ledde förhandlingarna, varvid konseljpresidenten Zahle å den samlade regeringens vägnar överlämnade grundlagsexemplaret, i det han med ett handslag till talmannen uttalade: Så lova vi varandra, att Danmarks regering och Danmarks riksdag obrottsligen skola hålla Danmarks nya grundlag. Sedan denna därefter nedlagts i det därför bestämda silverskrinet, uppkallades delegationen, och dess ordf. uppläste från folketingets talarstol samma adress som förut till konungen. Konseljpresidenten svarade, att det var med glädje samtliga statsmakter motsägo kvinnornas ansvariga deltagande i landets politiska liv och att han av dem särskilt hoppades insatser för det sociala arbetet och för freden mellan folken.

Medan allt detta försiggick, hade tåget fortsatt tillbaka till sin utgångspunkt, dit efter en liten stund delegationen ankom i bilar och där fru Elna Munch från en av bilarna uppläste adressen och redogjorde för mottagandet hos konungen och riksdagen, varefter tåget upplöstes. En del utlänningar, huvudsakligen svenskor och norskor, men även ett par engelska och tyska kvinnor samt last but not least, Rosika Schwimmer deltog.

Efter en middag, där fru Estrid Hein samlat alla spetsarna inom den danska kvinnorörelsen jämte några få utlänningar, samlades kvinnorna åter till samkväm och tesupé i Grundtvigs Hus. Här skötte fröken Meta Hansen ordförandeskapet, och fröken Daugaard började mötet med att uppläsa en massa telegram. Bland dessa funnos från Mrs Chapman Catt, Mrs Fawcett och ett gemensamt från miss Chrystal Macmillan och fröken Signe Bergman, alla medlemmar av Alliansens styrelse, flera från Finland, många från Norge och en del även från Sverige.

Fröken Fredrikke Mörck öppnade talens rad med en varm hälsning från de norska kvinnorna, och undertecknad fortsatte med en hälsning från Sverige, i vilken förklaringen till Sveriges efterblivenhet i rösträttsfrågan gentemot de andra skandinaviska staterna söktes däri att nuvarande generation av norrmän av sina stora diktare och danskarna av den grundtvigska högskolerörelsen i sin ungdom fått inplanterat i sig den aktning för kvinnan, som gjorde det lätt och naturligt för dem att som mogna män medgiva dem politisk medborgerlig likställighet; talet avslöts med uppläsandet av L. K. P. R:s smakfullt textade adress, vilken väckte allmän beundran.

Bland övriga talare märktes Rosika Schwimmer, som talade om kvinnornas internationella solidaritet och det trängre fäderneslandet samt de neutralas skyldighet att arbeta för freden; en engelska bragte en hälsning från Mrs Despard. Av de danska talarna redogjorde fröken Henni Forchhammer för förmiddagens mottagningar på Amalienborg och i riksdagen; fröken Anne Bruhn talade om äldre tiders kvinnorörelse, och fru Gyrithe Lemche avslutade mötet med några varma ord, till vilka knöts en sång, av samma

författarinna, av de närvarande unisont avsjungen.

Det var en stämning av allvar och ansvar, som vilade över de danska kvinnorna på denna deras medborgerliga födelsedag; den faller ju också inom en tid, som kan giva kvinnor mycket att tänka på och giva deras framtidsföresatser en prägel av högtidlighet och ödmjukhet på en gång. Mätte det lyckas Danmarks kvinnor att med tiden realisera vad de nu hoppas på och drömma om för sitt land.

Anna Wicksell.

På glädjefest på Gillet i Stockholm.

Den 5 juni, en av de betydelsefulla dagar, som för alltid skola stå inristade i rösträtts annaler, då den åt Danmarks kvinnor skänkt den rösträtt, som av så många länders kvinnor eftersträvas, men endast av få uppnåtts, firades i Stockholm genom en av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt anordnad fest på Gillet. Den ljusa, vackra lokalen fylldes snart av en förväntansfull publik, bland vilken främst märktes medlemmarna av deputationen från Haag, med undantag av Rosika Schwimmer, som kvällens förut avrest till Köpenhamn för att på ort och ställe fira den danska segern. Men där syntes miss Macmillans högresta gestalt och Mrs Ramondt, som livligt underhöll sig med sina nyförvärvade svenska vänner. Ävenledes såg man representanter för de danska kvinnorna, bland vilka märktes författarinnan Carit Etlar. D:r Alma Söderhjelm från Finland hedrade också mötet med sin närvaro. Talarstolen var smakfullt dekorerad med svenska och danska flaggor, röda och vita blommor samt blommor i de internationella rösträttsfärgerna gult och vitt.

Nog kände de svenska kvinnorna en smula vemod i glädjestämningen, men om också droppar av malört blandades däri, var det ljusa inslaget dominerande, och den känsla var säkert förhärsande, som tog sig uttryck i miss Macmillans tal under supén, då hon yttrade, att vi aldrig kunna känna bitterhet emot de länders kvinnor, som få rösträtt, fastän vi själva sakna den, ty vi ha alltid förvissningen om, att varje vunnit seger betyder, att kvinnorna i övriga länder komma närmare målet.

Sedan auditoriet samlats och Landsföreningens ordförande, fröken Signe Bergman, hälsat de närvarande välkomna, bestogs talarstolen av d:r Lydia Wahlström, som höll ett intressant och instruktivt föredrag över ämnet: Varför dröjer Sverige? Med hänsyftning på dagens stora betydelse inledde d:r Wahlström sitt föredrag med att berätta en gammal sägen om Danmarks flagga, som förskriver sig ända från korstågens dagar, och berörde sedan det nya slag av skandinavism, det samförstånd mellan de nordiska länderna, som nödvändiggjordes av de tider vi leva i. D:r Wahlström byggde sitt föredrag på historisk grund och gav en levande skildring av vårt rättnings utvecklade statskick, över vilket vi kunna känna berättigad stolhet, och till vilket endast ett land har att uppvisa motsycke, nämligen England, som också utvecklats i demokratisk och frisinnad anda. Talarinnan uppdrog därefter paralleller mellan Sverige och de andra nordiska länderna. Det har varit svårare för Sverige att revolutionera än för dem, ty de ha ifte haft en så lugn och enhetlig utveckling av sitt statskick som vi. Det är svårt för den, som har förmögenhet, att göra sig urarva. Här såg d:r Wahlström orsakerna till oviljan att här rubba det bestående. Vad som en-

ligt hennes uppfattning för oss återstod att göra var att sätta samhällsskyldigheten i stället för den individuella rättigheten. D:r Wahlström ansåg, att de tretton år av arbete, som ligga bakom oss, ha varit av stor betydelse, men arbetet måste bli ändå mycket intensivare och nå till allt större och bredare lager av kvinnosläktet. Det är ännu för få, som göra sin insats i rösträttsrörelsen, men när rösträtten en gång blir vår, var d:r Wahlström övertygad om, att den svenska kvinnan skulle vara tillräckligt kvalificerad för att rätt utöva den.

D:r Wahlströms föredrag mottogs med det livligaste bifall, och sedan fröken Bergman till henne framfört de närvarandes tack, sjöng fru Falkman-Weiss, ackompanjerad av fru Hedström, Heyses Dyvekes sånger, som hon tolkade på ett utomordentligt sätt.

Därefter talade fru Karin Fjällbäck-Holmgren om Vårt mål, och hon manade fram allt som under årens lopp varit till glädje och ljus. Fru Holmgren ansåg även, att det var omöjligt att förbli överksam inför de missförhållanden, som rymmas inom samhället, och vi kunna inte tillåta, att våra efterkommande uppleva sådana tider av skräck och lidanden, som blivit den nu levande generationen beskärda. Talarinnan övergick därefter till att tala om den danska segern och dess betydelse även för oss samt framförde de svenska kvinnornas varma välönskningar till sina danska systrar, vilken av publiken stående underströks. Som slutord anförde fru Holmgren den solidaritet och inbördes hjälp, som skall ena män och kvinnor att gemensamt arbeta för ett nytt och bättre samhälle.

Fru Holmgrens med värme framförda anförande mottogs av auditoriet med starka applåder, varefter ett livligt och animerat samkväm vidtog. Vid supén höll fru Ezaline Boheman tal för de danska kvinnorna, och fru Carit Etlar svarade med några varmhjärtade ord, varefter den danska nationalsången ständes upp och kraftiga leverop utbringades för Danmarks kvinnor. Fröken Ingeborg Walin utbragte en skål för de utländska gästerna, som besvarades av miss Macmillan.

Fru Anna Wicksell, som avrest till Köpenhamn för att närvara vid högtidligheterna under 5 juni, medförde från Sveriges L. K. P. R. en textad adress, som hade följande lydelse:

Till Danmarks kvinnor.

Lycka till målet ni nått,
Lycka till rätten ni fått,
Danmarks medborgarinnor.

I jublet, som fyller er själ,
Kan ingen ta varmare del
Än svenska rösträttskvinnor.

Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Under aftonens lopp ingick följande telegram från Danmark:

10,000 danska kvinnliga politiska medborgare sända svenska systrar en jublande hälsning och hoppas att vår seger måtte föra er seger närmare målet.

Henni Forchhammer.

Rosika Schwimmer telegraferade:

Då jag icke kan deltaga i Eder fest, sänder jag hjärtliga önskningar om att Ni snart måtte följa det danska exemplet.

Rosika Schwimmer.

De av fru Ezaline Boheman uppläste telegrammen mottogs med livligt bifall och nådde sin kulmen, när fröken Signe Bergman uppläste en av henne själv och miss Chrystal Macmillan författad hälsning att sändas till den

Malens Havsbad Restaurang
vid kurorten Malen, 3 min. fr. Båstads station.
Säsong 1 juni—1 sept.
rekommenderas.
Inneh. Nanny Holmstrand.

Tioårsfest och länsförbundsmöte i Filipstad.

Filipstads livaktiga och verksamma F. K. P. R. firade söndagen den 2 maj sin 10-åriga tillvaro och sin ordförande alltifrån början, fröken Ottilia Maria, med en enkel och anslående högtidlighet i stadens Ordenshus, som dagen till ära var festligt dekorerat med blommor, grönt, svenska flaggor och rösträttsflaggor.

Fröken Marin tecknade föreningens hitills förlupna levnadslöpp och redogjorde för allt utfört arbete. Bland annat hade föreningen redan under sitt första år fått upptagen som motion i stadsfullmäktige en skrivelse om inrättandet av nytt tidsenligt varmbadhus och överlämnade 1906 till staden som grundplåt till ett sådant badhus 2,100 kr., åstadkomna genom en basar. Åren 1906 och 1907 anordnade föreningen en läsestuga, som första året var flitigt anlitad, men på grund av allmänhetens svalnande intresse stängdes efter 2 års tillvaro. Fröken M. riktade till slut tacksamhetens och erkännans ord till vänner och kamrater inom styrelsen och föreningen, särskilt till de redan hänsovna, erinrade om det glada mod, med vilket man en gång seglade ut från stranden, och uttalade den förhoppningen, att det trots den sega reaktionen dock skulle lyckas de svenska kvinnorna av den nu levande generationen att nå fram till målet.

Föreningens tack till dess avhållna ordförande framfördes i ett mycket sympatiskt anförande av fru Maria Andersson, varpå som hyllnings- och minnesgärd till fröken Marin överlämnades "rösträttskvinnornas tapperhetsmedalj", det internationella rösträttsmärket i guld jämte härliga gula rosor i kristallglas. Festföremålet tackade rörd och överraskad. Ingångna telegram upplästes. En från staden avflyttad styrelsemedlem hade insänt följande telegrafiska hälsning: "Vårt högtidslöfte vare att i våldets och hatets värld allt modigare höja rättens och barmhärtighetens ideal."

Till sist talade länsförbundets ordförande, fru G. Hellberg, om Landsföreningens verksamhet under de gångna åren och den kvinnliga rösträttsfrågans vandring genom politikens irrgångar.

Gemensam middag intogs i stadshotellets stora sal och minnesdagen fick en värdig avslutning genom fru Gurli Hertzman-Ericsens präktiga föredrag på aftonen om "Fredstankens seger", åhörd av en falltalig och andlöst uppmärksam publik.

Värmlands länsförbund hade med anledning av minnesdagen inbjudits att förlägga sitt årsmöte till Filipstad och undangjorde sina förhandlingar på förmiddagen. Till arbetsutskott omvaldes fru G. Hellberg, fröken O. Marin, och fru A. Melén. Efter diskussion om lämpliga åtgärder för att sprida rösträttstidningen beslöt, att varje förening skulle åtaga sig att skaffa ett minimiantal prenumeranter i var och en av de socknar den hade på sitt ansvar under namnsamlingen.

Efter fru Schwimmers med ovationer mottagna anförande framförde fröken Hesselgren de närvarandes tack till de tre talarinnorna, varefter de församlade spredos till smårummen, där tesupé intogs under angenämt sampråk. Fröken Anna Kleman höll tal till de utländska gästerna och såväl miss Macmillan som mrs Ramondt svarade.

Fredagen den 4 juni var subskriberad middag för de delegerade anordnad i Idunhallen å Skansen, i vilken ett fyrtiotal personer deltog. Hälsningstalet hölls där av riksantikvarien Montelius, som tackade för Haagkongressens arbete, som säkert skulle visa sig vara till gagn både för nutid och framtid och uttalade den förhoppningen att den tid måtte komma, då vapnen endast funnos till som museiföremål. Rosika Schwimmer tackade i sitt svarstal för riksantikvariens förståelse och hoppades å sin sida att den tid, om vilken han siat, måtte inträffa förr än någon vågar förutspå.

Söders "English School"

Tjärhovsgatan 5. Allm. Tel. 86der 62 86.
Engelska lektioner o. översättningar.
ANNIE I. SCOTT.

I villa i Mölle

uthyras 2 möblerade rum, det ena med balkong. Egna ingångar. Härlig utsikt. Pris för varje rum 75 kr. för sommaren. Närmare genom A. Ängelholm.

Maskinmärkning

Hälsömnad

utföras väl uti

ELIN MADÉNS MÄRKNINGSATELJÉ,
12 Lilla Vattugatan, hörnet av Brunkebergstorg.
Riks Tel. Norr 811. Allm. Tel. 11905.

För resande att beakta!

Löfvs hotell ARVIKA rekommenderas!

Louise Blomberg

TVÅL- & PARFYMHANDEL

39 Vesterlånggatan 39

REKOMMENDERAS

Allm. Tel. 2817.

Kammar, Borstar, Svamp m. m.

A. WAHLGREN

SLAKTERI & CHARKUTERI

15 B Nybrogatan 15 B

Riks 3054. Allm. 8880 & 23052

FILIAL:

17 Storgatan 17

CHARKUTERI

Riks 8194 Allm. 8865

Till landsorten ferm expedition.

För sällskap

och inbördes trevnad önskar äldre dam att från 1 Sept. i litet trevligt småstadshem i mellersta Sverige som inackordering mottaga en snäll och intelligent dam. Svar t. »Änkefru», Rösträttsbyrå, Sthlm.

Där kvinnor måste gripa in.

Alla minnas den hemska explosionsolyckan vid Scheelegatan i Stockholm, där flera personer fingo sätta livet till genom en ung flickas, Greta Holm, och hennes fästmans ofrivilliga förvällande. De, som själva sökte döden, blevo skonade, men få nu i stället i fängelse lida sin obetänksamma gärnings straff.

Vad som gör detta fall så särskilt beaktansvärt är, att den unga flickan väntar att bli mor. Denna omständighet har också föranlett ett antal såsom socialt intresserade kända kvinnor i Stockholm, och bland dessa flera av våra kvinnliga läkare, att ingå till konungen med en nådeansökan för Greta Holm. Under framhållande av de såväl psykiska som fysiska vådor för såväl modern som barnet, vilka äro förknippade med ett liv i fängelse under denna tid, och vilka undertecknarna i egenskap av kvinnor bäst torde kunna förstå, anhålla de, att Greta Holm genast måtte bli befriad från vidare avtjänande av det henne ådömda straffet.

Barnlogik.

En liten femårig sonson till en av våra kvinnliga rösträttspionjärer yttrade härom dagen till sin mor: "Vet mamma, jag tycker att kvinnorna ska ha rösträtt och att de ska sitta i riksdagen också. För somligt förstär karlarna bättre, och somligt förstär kvinnorna bättre. Det är ju så enkelt, ser mamma. När jag blir stor, ska jag gå upp till kungen och tvinga honom att ge kvinnorna rösträtt."

När modern upplyste honom om att kungen inte hade makt att ge kvinnorna rösträtt, svarade han lugnt: "Jaså, ja då går jag väl till drottningen då."

AFFÄRSREGISTER

Bad-Caféet

Malmorgsgatan 3

Rekommenderar sina goda frukostar, middagar och supéer till moderata priser.

A. T. 9774. Vördsamt Ch. Skoglund.

Obs. Syster Fridborgs

Sjuksköterskebyrå
Aven Sjukhem

R. t. Vasa 99. Kungstensg. 22, 1 tr. A. t. 28672.

O. F. Nordströms

A. T. 11806 DAMSKRÄDDERI A. T. 11806

47 Westerlånggatan 47, 2 tr.

Modernt snitt! Snabbt utförande! Billigaste priser

SKÅNSK MAT

Pensionat Malmgren
Olovsgatan 3, 2 tr.

God och billig hel- och måltidsinackordering på kortare eller längre tid. Allm. Tel. 14256. Skånsk Fru.

Bada

Elektr. Ljusbad, Massagebad, Varmbad, Halvbad

4 Södermalmstorg 4.

2 tr. (Hiss.) Allm. Tel. 1547

Damhattar

pressas, tvättas. Tagel- och flät. hattar sys om efter nyaste modeller. Panamahattar tvättas omsorgsfullt. Kom i tid.

HATTFABRIKEN

Klara Ostra Kyrkogata 5, 1 tr.

Barnmorskan

Karin Kindvall
Boslagsgatan 20, Stockholm.

Emottager patienter i sitt hem. Trevliga enskilda rum med elektr. ljus. God omsorgsfull vård.
Rikstel. Vasa 464. Allm. Tel. 22445.

DAMER! SEN HIT!

Fru Ostman-Kaldén öppnar den 1:sta Sept. i sitt hem, Frejg. 21, III tr., tillklippnings- och avprovningsbyrå för allt vad till barn- och damkläder hör. För damer som vilja se sina kläder själva eller som använda sig av hemsömmerskor bör byrån bli till verklig nytta. Byrån är öppen alla dagar med undantag av Lörd. från 10 f. m. till 8 e. m., dessutom Tisd. och Fred. mellan 7-9 e. m.
Vidare upplysningar pr Telefon Allm. 10131.

Sjöarps Vegetariska Sommarpensionat

3 km. från Tällång station å Sävsjö—Vetlanda—Målilla järnväg. Ny bekväm förbindelse över Nässjö—Vetlanda—Kalmarbanan. Beläget i en härlig natur å söderslutning invid skog och sjö i Skirö socken. »Smålands Trädgård» 200 m. ö. h. Enkelt friluftsliv. För året nyförvärvat badstrand. Betydligt ökat utrymme. God lacto-vegetarisk kost. Öppet 31 Maj—1 September. Föreståndarinnan Fröken Valborg Lundberg. Pension 70 kr. för delat — 80 kr. för ensamt rum pr månad. Förfrågningar besvaras av

Sjöarps Vegetariska Sommarpensionat, adr. Sjöarp, Tällång.

K. NORDSTRÖM
inneh.

HERMAN HÅKANSON

FÄRG- & KEMIKALIE-AFFÄRER

Rikstel. 9649. 9 Gref-Thuregatan 9 Allm. tel. 9649.

REKOMMENDERAS. Medlemmar af F. K. P. R. erhålla rabatt.

Lugna dej, pojke!

Det går på ett par minuter

när man har en

HUSQVARNA SYMASKIN.

Förmånliga afbetalningsvillkor

Arvika Vagnfabrik, Arvika.

Sveriges största fabrik för tillverkning av alla sorters lyx- och arbetsåkdon
Utställning: David Bagaresgata 1, Sthlm.
Priskurant på begäran. Riks t. Arvika 87, Sthlm 4544.

Begär priskurant även å Kullageraxlar.

Stockholm, Ivar Haggströms Boktryckeri A. B., 1215.